

Utbildningsinspektion i Trollbodaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Trollbodaskolan	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Trollbodaskolan den 17, 18 och 20 oktober. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen (Lpo 94) och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholm och Trollbodaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Trollbodaskolan intervjuades skolledningen, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i flertalet ämnen och klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Trollbodaskolan

Trollbodaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	75
Grundskola	704
Grundsärskola	3

Trollbodaskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1–9. Den ligger i ett villaområde i Hässelby-Vällingby stadsdel. Skolan flyttade in i nybyggda lokaler år 2002 och verksamheten var fullt utbyggd med alla årskurser år 2004. Lokaler är anpassade efter en organisation med sammanhållna arbetsenheter/arbetslag samt integrerad skolbarnsomsorg för de yngre eleverna. Gemensamma lokaler finns för undervisning i naturorienterande och praktisk-estetiska ämnen. Cirka 15 procent av eleverna har rätt till modersmålsundervisning och flertalet av dem deltar i sådan undervisning. En av arbetsenheterna består av en särskild undervisningsgrupp med 17 elever.

Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskolan och skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Trollbodaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen (Lpo 94) och övriga skolförfattningar.

Trollbodaskolan når enligt inspektörernas bedömning övergripande goda resultat i sitt värdegrundsarbete samt goda kunskapsresultat enligt kursplanernas mål. Inspektörerna vill särskilt framhålla ett mycket gott exempel på strukturerad progression i lärandet och goda möjligheter för eleverna till inflytande och eget ansvar i slöjdundervisningen. Eleverna har god kännedom om målen för de olika ämnena och den information som ges vid utvecklingssamtalen om elevens kunskapsutveckling upplevs vara tydlig. I förskoleklassen får eleverna en bra förberedelse inför sin skolgång.

Skolans moderna lokaler upplevs inte av all personal som funktionella och ett uttalat missnöje med dessa i vissa enheter verkar i några fall hämmande på arbetsglädjen. Skolans utvecklingsarbete omfattas inte heller av all personal. Att utveckla skolans kvalitetsarbete, så att nationella mål och riktlinjer, genomförande, uppföljning, utvärdering, analys samt åtgärder tydliggörs och innefattar alla, är därför ett angeläget utvecklingsområde.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte författningarnas krav (3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Elevens val ges inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skillnader gällande kunskapsresultat i olika ämnen samt mellan pojkars och flickors resultat bör analyseras och åtgärdas.
- Skolan bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i samtliga ämnen för grundskolans yngre elever.
- Skolan bör förbättra arbetet med utformning och uppföljning av ordningsregler.
- Skolans arbete mot kränkningar och trakasserier bör vidareutvecklas och intensifieras.
- Arbetet med att ge eleverna förutsättningar för och möjligheter till ansvarstagande och inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll bör förbättras.
- Skolan bör säkerställa att all personal omfattar den kunskapssyn som uttrycks i läroplanen samt tillse att all undervisning tar sin utgångspunkt i strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna.
- Undervisningen bör i högre grad varieras så att elevers olika förmågor och behov tillgodoses.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras avseende innehåll och kvalitet.
- Verksamheten i den särskilda undervisningsgruppen bör utvärderas avseende storlek och sammansättning.
- Skolan bör säkerställa att all personal har nödvändiga kunskaper om de föreskrifter som gäller för verksamheten.
- Rektorn bör skaffa sig en bättre förtroenhet med det dagliga arbetet i skolan och skolans kvalitetsarbete bör förbättras och omfattas av alla.
- Skolan bör förbättra information och vägledning inför språkvalet samt respektera enskilda elevers önskemål om språkval.
- Ett antal lärare saknar pedagogisk utbildning vilket skolan bör åtgärda.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen (Lpo 94) och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

I läroplanen och de nationella kursplanerna anges mål för utbildningen, övergripande och i olika ämnen. Skolan skall klargöra för eleven vilka målen är samt kontinuerligt följa upp elevernas kunskapsutveckling.

I inspektörernas samtal och intervjuer med eleverna framkommer att eleverna har god kännedom om målen. De upplever också att lärarna ger bra information om hur väl de lyckas med att nå dessa mål. Någon, för skolan samlad bild av måluppfyllelsen i alla ämnen, finns inte för de yngre eleverna, förutom en sammanställning av resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5. Tabellen nedan visar att Trollbodaskolan har en god måluppfyllelse på dessa prov.

Inspektörerna bedömer att skolan måste utveckla arbetet med systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5, i samtliga ämnen.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Trollbodaskolan. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

	2004	2005	2006
Svenska	97	98	93
Matematik	96	98	89
Engelska	99	99	99

Källa: Skolans egna uppgifter

För de äldre eleverna kan kunskapsresultaten bland annat avläsas i betyg i årskurs 8 och 9 samt i nationella ämnesprov för årskurs 9 i svenska, matematik och engelska.

Tabellen nedan visar slutbetyg från årskurs 9. Av denna framgår att skolans medelvärden under de senaste två åren är högre än motsvarande värden för kommunen och riket. Resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 9 är under samma period goda, mellan 96-99 procent av eleverna har minst betyget godkänd på proven. År 2006 var dock en femtedel av eleverna inte godkända i ämnesprovet i matematik. Skolan förklarar detta med att under provperioden var det stor sjukfrånvaro bland eleverna varför många prov inte genomfördes.

Tabell 2. Slutbetyg enligt Skolverkets statistik.

	Trollbodaskolan			Kommunen			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Meritvärde	-	228,9	239,6	221,0	221,3	221,9	206,9	206,3	206,8
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	-	77,3	75,3	75,6	75,7	75,1	75,9	75,5	76,0
Andel (%) behöriga till nationella progr.	-	90,9	96,5	89,8	89,2	90,0	89,6	89,2	89,5

Vid inspektörernas genomgång av de senaste årens betygsstatistik framkommer det att drygt en femtedel av eleverna saknar betyg i ett eller flera ämnen. I ett några ämnen är skillnaden stor mellan pojkar och flickors resultat. Inspektörerna kan även se tydliga skillnader i fördelningen av betygen godkänd, väl godkänd och mycket väl godkänd mellan pojkar och flickor i flera ämnen.

Inspektörerna bedömer att Trollbodaskolan övergripande når goda kunskapsresultat, men att skillnader mellan ämnen och mellan pojkars och flickors resultat bör analyseras och åtgärdas.

Normer och värden

I läroplanen anges att skolan skall främja respekt och förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse samt respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. Ett tecken på resultat av skolans värdegrundsarbete kan vara hur eleverna förhåller sig i skolmiljön. Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att flertalet elever visar respekt och omsorg om varandra och om miljön. En trevlig samtalston finns mellan elever och vuxna. En samlad bild som eleverna ger i samtal och intervjuer är att trakasserier och annan kränkande behandling sällan förekommer i Trollbodaskolan. Inspektörerna får dock signaler om att detta har förekommit tidigare och att det alltså finns elever som kränker andra elever.

I den arbetsmiljöenkät som genomfördes i december 2005 framkommer att flertalet elever trivs och känner sig trygga i skolan. En skillnad mellan äldre och yngre elevers svar är dock tydlig såtillvida att de äldre eleverna är mer positiva i sina svar än de yngre. Många yngre elever anger att de upplever brist på arbetsro i klassrummen. Detta var dock inte något som genomgående observerades vid inspektörernas lektionsbesök. Särskilt bland de äldre eleverna rådde en god stämning med arbetsro under lektionerna.

Enligt läroplanen skall läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I inspektörernas intervjuer och samtal med elever framkommer även i detta avseende en skillnad mellan äldre och yngre elever. De äldre eleverna kan ge fler exempel på hur de ges möjligheter till inflytande på undervisningen än de yngre. En vanlig uppfattning hos eleverna är dock att innehåll och arbetssätt oftast är fastlagt av läraren innan lektionerna börjar.

Inspektörerna bedömer att skolan övergripande når goda resultat med sitt värdegrundsarbete men arbetet mot trakasserier och annan kränkande behandling bör vidareutvecklas och intensifieras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen (Lpo 94) och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I arbetet med att skapa en god arbetsmiljö för alla i skolan har skolledningen och personalen i Trollbodaskolan genomfört en rad åtgärder. Enligt skolledningen underlättar organisationen med väl sammanhållna arbetsenheter ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma regler. Att eleverna slipper täta lärarbyten under skoldagarna är uppskattat.

I samtal med eleverna framkommer att skolans ordningsregler aktualiseras främst i början av terminerna. Eleverna är dock osäkra på hur reglerna tillkommit. Skolledningen uppger att nu gällande ordningsregler har utarbetats under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, men någon revidering har inte gjorts de senaste tre åren. Några av de yngre elevernas lärare anser att skolans vuxna inte har samma syn på hur reglerna bör efterföljas. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med utformning och uppföljning av ordningsregler.

För att öka tryggheten för eleverna har skolan en organisation med utvalda elever som kamratstödjare och två så kallade klassmorfäder. Etiska frågor tas upp i det dagliga arbetet och vid särskilda lektioner. Som nämnts tidigare uppger flertalet elever att de trivs och känner sig trygga i skolan. Skolan har sedan våren 2006 en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Författningarna anger att i varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna samt att den närmare utformningen skall anges i arbetsplanen. Trollbodaskolan har ett väl inarbetat system med olika rådsgrupper med elevrepresentanter; klassråd, enhetsråd, elevråd, matråd, biblioteksråd, caféråd samt arbetsmiljöråd. Eleverna upplever att de har goda möjligheter genom råden att få inflytande över gemensamma frågor. En viss uppgivenhet finns dock hos elevrådet när det gäller att få fram information till och från rådet främst beroende på att vissa lärare enligt elevrådsrepresentanterna "glömmer" att ha klassråd. Inspektörerna bedömer att eleverna i Trollbodaskolan genom de olika råden ges möjligheter till inflytande gällande frågor av gemensamt intresse.

Elevernas rätt till inflytande över arbetssätt och innehåll i undervisningen samt ett allt större ansvarstagande för det egna lärandet betonas i läroplanen. Vid samtal, intervjuer och lektionsbesök framkommer att elevernas möjligheter till inflytande och ansvar varierar starkt mellan olika klasser och ämnen. Enligt eleverna planeras undervisningen mestadels av lärarna utan elevernas medverkan. I samtalen framkommer vidare att eleverna tycker sig ha allra störst möjligheter till inflytande och eget ansvarstagande i de praktiskt-estetiska ämnena samt i samband med temaarbeten. Eleverna uppfattar att de förväntas ta stort ansvar när det gäller att göra färdigt uppgifter i tid och att ha med sig rätt böcker och annat material till lektionerna. Flera elever uppger att "ta hem och göra färdigt" samt "försök att hinna ikapp" är vanliga uppmaningar från lärarna.

Vid vissa lektioner som kallas "eget arbete" på schemat, väljer eleverna i vilken ordning de skall arbeta med givna uppgifter. Inspektörerna bedömer att arbetet med att ge eleverna förutsättningar för och möjligheter till ansvarstagande och inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll bör förbättras.

Trollbodaskolans samverkan med elevernas vårdnadshavare sker främst vid utvecklingssamtalen kring den enskilda eleven. I övergripande frågor har vårdnadshavare möjlighet till samverkan vid klassvisa föräldramöten samt via skolans föräldraförening. Skolan och föräldraföreningen har genomfört en rad projekt tillsammans, bland annat gällande säkerhet på Internet samt information om droger. Information till och från skolan fungerar väl, enligt föräldrarna. Inspektörerna bedömer att Trollbodaskolan samverkar med elevernas vårdnadshavare på ett bra sätt.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Författningarna ger skolorna ett friutrymme att med utgångspunkt i nationella mål organisera undervisningen utifrån lokala förutsättningar och elevers behov. Vidare anges att eleverna skall fördelas på klasser och grupper enligt beslut av rektorn. Trollbodaskolan har valt att organisera undervisningen i åldersblandade arbetsenheter med åldershomogena klasser från förskoleklass till årskurs 2 samt från årskurs 3 till årskurs 5. Samverkan med fritidshemmet sker dagtid främst vid halvklassstimmar och i temaarbeten. Från årskurs 6 till och med årskurs 9 organiseras undervisningen i åldershomogena arbetsenheter där lärarna både är ämneslärare för alla klasser i enheten och mentorer för en grupp elever. I några arbetsenheter hos de yngre eleverna framför personalen att de har svårigheter att genomföra undervisningen som de önskar på grund av att lokalerna är för små i förhållande till elevantalet i grupperna. I andra arbetsenheter, särskilt hos de äldre eleverna, ser inspektörerna hur lärarna funnit pedagogiska och organisatoriska lösningar som bättre tycks passa i de moderna lokalerna.

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Vidare anges att de kunskapskvaliteter som eleverna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Vid lektionsbesök ser inspektörerna flera goda exempel på undervisning med upplägg och innehåll som tydligt utgår från strävansmålen. Eleverna uppmuntras bland annat att reflektera och formulera ståndpunkter, jämföra och kritiskt granska samt att välja egna redovisningssätt.

I förskoleklasserna blandas lek, rörelse, skapande verksamhet och inslag av grundläggande språk- och matematikövningar på ett konkret och lekfullt sätt. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

I slöjden ges eleverna en mycket strukturerad progression med obligatoriska färdighetsövningar först och därefter tillämpningar utifrån eget val. I de naturorienterande ämnena får eleverna goda möjligheter arbeta undersökande och reflekterande. I svenska läggs stor vikt vid språkträning och läsning. Biblioteket används flitigt. Inspektörerna besökte dock många lektioner där arbetssätten var enformiga och där utrymmet för elevernas kreativitet var litet. I vissa fall verkar lärarnas planering och genomförande av undervisningen, liksom elevernas arbete, helt styrt av tryckta läromedel. Detta är enligt inspektörerna särskilt påtagligt i matematik- och språkundervisningen.

Inspektörernas samlade intryck från de många lektionsbesöken är att undervisningens kvalitet varierar stort mellan olika arbetsenheter och enskilda lärare. Någon gemensam kunskapssyn i enlighet med författningarna kan inspektörerna inte utläsa. Inspektörerna bedömer att personalens kunskaper i de nationella föreskrifter som gäller för verksamheten bör förbättras.

Skolledningen gör ingen systematisk uppföljning eller utvärdering av undervisningen. En sådan uppföljning görs av lärarna och arbetsenheterna själva, enligt skolledningen och i flera fall gör eleverna utvärderingar av arbetet under veckan.

Utifrån samtal och intervjuer samt intryck från lektionsbesök bedömer inspektörerna att skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna, så att eleverna ges likvärdiga möjligheter att nå målen.

Individanpassning och stöd

I läroplanen anges att läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare anges att läraren skall stärka såväl elevernas vilja att lära som elevens tillit till den egna förmågan samt ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Eleven skall uppleva att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt. Vid flertalet av inspektörernas lektionsbesök arbetar eleverna med samma uppgifter och de individuella lösningarna är oftast av kvantitativ karaktär, dvs. eleverna får göra mer eller mindre av samma sak. Inspektörerna ser få exempel på individuellt utvalda läromedel för olika elever. Flera elever uppger att de extrauppgifter som snabba elever kan få sällan upplevs som särskilt stimulerande.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i utvecklingsplanen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. (Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10.) Vid inspektionstillfället har alla elever individuella utvecklingsplaner. Skolan betonar i sin verksamhetsplan vikten av dessa planer för ökad måluppfyllelse. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av innehåller framåtsyftande mål men det framgår inte var eleven befinner sig i förhållande till målen och inte heller vilka insatser skolan kan göra för att stötta eleven. ”Plugga mer” och ”jobba på” är uttryck som används och i flertalet fall är det eleven och förälder som skall ansvara för arbetsinsatsen.

Inspektörerna bedömer att undervisningen i högre grad bör varieras så att eleverna olika förmågor och behov tillgodoses samt att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras avseende innehåll och kvalitet så att en koppling till kunskapsmålen blir tydlig.

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder.

Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation.

Vid inspektionstillfället framkommer att särskilt stöd ges till de elever som bedömts behöva sådant stöd samt att de åtgärdsprogram som upprättas har ett innehåll som motsvarar kraven i författningarna. I skolans elevhälsoteam ingår rektorn, skolsköterskor, kurator, studie- och yrkesvalslärare samt specialpedagoger. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med särskilt stöd övergripande fungerar väl.

I Trollbodaskolan finns en särskild undervisningsgrupp med 17 elever. Eleverna i gruppen kommer från hela stadsdelen men företrädesvis från närområdet, placeringen beslutas på stadsdelsnivå. I gruppen arbetar fem personer med olika pedagogiska utbildningar var av en med specialpedagogutbildning. Elevernas stödbehov och problematik varierar stort. Tre av eleverna är mottagna i grundskolan och de läser enligt särskolans kursplaner. Övriga elever är placerade i gruppen på grund av inlärningssvårigheter eller koncentrationssvårigheter av olika slag. Gruppen har egna lokaler med flera små rum. Enligt skolledningen är målet för undervisningen att eleverna på sikt skall kunna gå i en vanlig klass samt att de skall gå ut årskurs 9 med fullständiga betyg. Personalen uppger att samundervisning i gruppen är svår att genomföra beroende på gruppens sammansättning samt att i stort sett all undervisning sker individuellt. Eleverna har dock klasstillhörighet i övriga skolan dels för att vara med i olika undervisningssituationer, dels för att känna tillhörighet och delaktighet. Efter intervjuer med personal samt besök i gruppen ställer sig inspektörerna frågande till gruppens storlek och elevsammansättning. Att besluten fattas i annan instans än på skolenivån begränsar möjligheten att anpassa undervisningen, enligt skolledningen. Utifrån läroplanens skrivning om att skolan skall sträva efter att skapa de bästa samlade betingelserna för elevens bildning, tänkande och kunskapsutveckling samt vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära bedömer inspektörerna att verksamheten i den särskilda undervisningsgruppen bör utvärderas avseende storlek och sammansättning.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid inspektionen framkommer att elevernas kunskapsutveckling följs upp på individnivå under hela skoltiden. En översikt delges eleverna och föräldrarna främst vid utvecklingssamtalen. För eleverna i tidigaste årskurserna finns dock inte någon samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i relation till de nationella målen i kursplanerna. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i samtliga ämnen för grundskolans yngre elever. Denna uppföljning bör också ligga till grund för skolans kvalitetsarbete och skolans arbete med att ge stöd till elever. Som nämnts tidigare under rubriken Kunskapsresultat enligt kursplanernas mål, måste skolan systematiskt följa upp och utvärdera elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Skolan har i sina måldokument betonat arbetet med portfolio där elevernas arbeten skall sparas för att synliggöra utvecklingen. Inspektörerna finner att användningen av portfolion, liksom de individuella utvecklingsplanernas kvalitet varierar mellan arbetsenheter och mellan enskilda lärare.

Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan. Vid betygssättningen skall all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper skall göras. En elevs betyg skall antecknas i en betygskatalog. Inspektörerna bedömer att bedömning och betygssättning sker i enlighet med författningarna.

Ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I Trollbodaskolan har rektorn huvudansvaret för elevvårdsarbetet samt ett övergripande administrativt och pedagogiskt ansvar. En av de två biträdande rektorerna har ansvaret för verksamheten hos de yngre eleverna och den andra biträdande rektorn ansvarar för verksamheten hos de äldre. Varje arbetsenhet leds av en arbetsenhetsledare. Skolledningen utgör tillsammans med arbetsenhetsledarna samt representant för övrig personal skolans ledningsgrupp. Inspektörerna finner i samtal och intervjuer att ansvarsfördelningen är känd och tydlig.

Enligt författningarna har rektorn, som pedagogisk ledare och som chef för personalen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. För att utöva sitt ledarskap skall rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. I läroplanens och kursplanernas strävansmål anges inriktningen på undervisningen. Som nämnts tidigare gör skolledningen inte någon uppföljning av huruvida verksamheten som helhet inriktas enligt dessa mål. Skolan har ett antal egna mål- och policydokument som tydligt anknyter till nationella mål. Emellertid finner inspektörerna att innehållet i dessa dokument är dåligt förankrat i personalgruppen. Både i inspektörernas samtal och intervjuer och vid lektionsbesök framkommer att överensstämmelsen är dålig mellan skolledningens övergripande planeringsarbete och genomförandet i den dagliga verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolans rektor bör skaffa sig en bättre förtrogenhet med det dagliga arbetet i skolan. Vidare att skolans kvalitetsarbete bör förbättras och omfattas av alla.

I skolans kvalitetsredovisning från 2005 beskrivs måluppfyllelsen i vissa avsnitt med formuleringar som "det känns som att vi är på väg", "en tendens till bättre måluppfyllelse kan eventuellt utläsas" samt "vi tycker att vi kommit en bra bit på väg". Inga, eller vaga underlag för dessa bedömningar redovisas. Vidare saknas beskrivning av åtgärder för ökad måluppfyllelse inom flera målområden. I kvalitetsredovisningen, liksom i det löpande arbetet, är det svårt att se att kvalitetsarbetet omfattar all personal. Någon tydlig kedja där mål – genomförande – uppföljning – utvärdering – analys – åtgärder länkas samman kan inspektörerna inte utläsa. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning måste förbättras så att den uppfyller författningskraven.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I författningarna anges undervisningens omfattning och de val som elever kan göra. Vid inspektionen framkommer att elever som inte är godkända på natio-

nella prov i svenska och/eller engelska i årskurs 5 uppmanas att välja svenska/engelska istället för ett nytt språk som tillval i årskurs 6. Besvikna elever berättar för inspektörerna att de egentligen ville prova på ett nytt språk, men valde som de uppmanats av skolan. Inspektörerna finner med anledning av detta skäl att påpeka att språktillvalet inte skall ses som en stödform. Elever som riskerar att inte nå målen skall få särskilt stöd i den vanliga undervisningen. Intervjuade elever och föräldrar uppger att information om språkvalet inte varit tydlig i fråga om eventuella konsekvenser i framtida studier. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra rutinerna för information och vägledning inför språkvalet samt respektera enskilda elevers önskemål om språkval.

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Syftet med elevens val är att bredda och fördjupa kunskaper i ett eller flera ämnen och innehållet skall vara förenligt med målen i kursplanerna. Urvalet ska vara allsidigt och skolan (styrelsen) skall sträva efter att tillgodose elevernas val. Skolverket har i ett tillsynsbeslut framhållit vikten av att undervisningstiden inom ramen för elevens val verkligen utnyttjas till något som eleven själv önskar och som därmed kan öka studiemotivationen. Elever berättar om ”göra-färdigt-timmar”, läxläsning och handledning som elevens val. Lärare uppger att icke schemalagda projektarbeten samt lektioner med etiska samtal bör räknas som elevens val. Inspektörerna bedömer dock att skolan måste anordna elevens val i enlighet med författningarna samt att undervisningstiden i elevens val garanteras.

Svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och skall ges i stället för svenska om eleven bedöms behöva sådan undervisning. Betyg skall sättas i ämnet. Föräldrar och elev kan i princip inte välja bort svenska som andraspråk. I Trollbodaskolan finns elever som bedömts vara i behov av svenska som andraspråk men undervisningen för dem anordnas inte enligt kursplanen för ämnet. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med författningarna varför skolan måste åtgärda detta.

I skollagen anges att för undervisningen skall lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva användas. Vid inspektionen framkommer att ett antal lärare inte har sådan utbildning bland annat i spanska vilket skolan enligt inspektörernas bedömning bör åtgärda.

Författningarna anger att eleverna skall ha tillgång till ändamålsenliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Vi inspektionen framkommer att Trollbodaskolan i dessa avseende har goda möjligheter att anordna en tidsenlig undervisning.

Klagomål framförs till inspektörerna angående lokalerna, främst från personalen hos de yngre eleverna, angående höga ljudnivåer samt glasväggar som släpper in för mycket ljus och störande intryck. Enligt rektorn görs regelbundna skyddsronder där hälsovådliga förhållanden i den fysiska miljön tas upp.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Ingrid Åsgård
Marita Bergman